

Abdülkâdir Geylânî (k.s.)’den Yolun Esasları: 52 Sohbet Cilâü’l-Hâtır

Foundations of the Path according to Abdulqadir Gilani: 52 Discourses for
Purification of the Heart

Yüksek Lisans Öğrencisi Halil İbrahim Çelik

Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Tasavvuf Anabilim Dalı

Ankara/Türkiye

h.i.celik02@gmail.com

Ankara University Institute of Social Sciences

Department of Sufism

Ankara/Turkiye

ORCID: 0000-0001-8114-787X

Makale Bilgisi | Article Information

Makale Türü | Article Types

Geliş Tarihi | Received

Kabul Tarihi | Accepted

Yayın Tarihi | Published

Yayın Sezonu | Pub Date Season

Cilt | Volume

Sayı | Issue

Sayfa | Pages

Kitap Tanıtımı | Book Review

15 Eylül | September 2022

17 Ekim | October 2022

30 Haziran | June 2023

Haziran | June

26

51

117-121

Atıf | Cite as

Halil İbrahim Çelik, "Abdülkâdir Geylânî (k.s.)’den Yolun Esasları: 52 Sohbet Cilâü’l-Hâtır". *Tasavvuf İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi* 26/51 (Haziran 2023), 117-121.

İntihal | Plagiarism

Bu makale, iThenticate yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir
This article has been scanned by iThenticate.

No plagiarism detected.

Yayıncı | Published by

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

İstanbul Sabahattin Zaim University

Telif Hakkı | Copyright

Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanır.

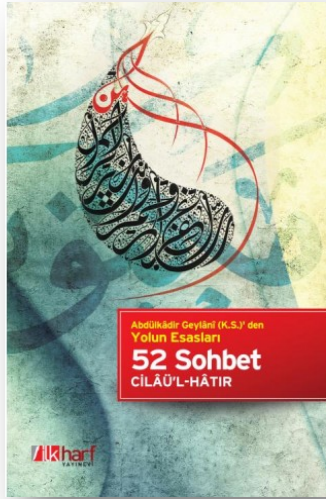
Author(s) publishing with the journal retain(s) the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0.

Etik Beyan | Ethical Statement

Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur/It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited (Halil İbrahim Çelik).

Abdülkâdir Geylânî (k.s.)’den Yolun Esasları: 52 Sohbet Cilâü’l-Hâtır

Çeviren: Doç. Dr. Dilâver Gürer, İlk Harf Yayınevi, 2015 (304 s.)

*“Hakk’a darılma yolunu
kendine kapa; bu yoldan
ayrıl” (s.48).*

Tanıtıma konu eserin müellifi Abdülkâdir-i Geylânî 470/1077’de, Hazar Denizi’nin güneybatısındaki Gilân eyalet merkezine bağlı Neyf köyünde doğmuştur. Arapçada “el-Cilî, el-Cilânî”, Farsçada “Gili, Gilânî”, Türkçede ise “Geylânî” şeklinde telaffuz edilen nisbesiyle şöhret bulmuştur. Babası Ebû Sâlih Mûsâ’nın dindar bir kimse olduğu bilinmekte ancak hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır. Nesebi, Hz. Hasan vasıtasıyla Hz. Ali’ye ulaşmaktadır. Hz. Hasan soyundan gelen şerifler İdrîsîler, Sa’dîler (Filâliyyûn) ve Kâdirîler şeklinde üç kola ayrılmaktadır. Babasının “Zengî-dost” (zenci dostu) unvanıyla anılması ve kendisinin Bağdat’ta a’cemî (Arap olmayan yabancı) olarak tanınması gibi hususlar

bahis konusu edilerek Hz. Hasan’a varan soy şeceresinin sonradan ortaya çıktığı iddialarını gündeme getirmiştir. Dönemin tanınmış zâhid ve sûfilerinden Ebû Abdullah es-Savmaî’nin kızı olan annesi Ümmü’l-Hayr Emetü’l-Cebbâr Fâtıma da devrinin salihâ zatlarından kabul edilir.

Eserin tam adı *Cilâü’l-hâtır fi’l-bâtın ve’z-zâhir* şeklindedir. Olumlu anlamıyla hâtır, kişinin özellikle de sûfinin gönül dünyasına İlahî âlemden tecellî eden fikirler demektir. Bu durumda eserin adını dilimize, “Bâtînî ve zâhiri konularda gönül dünyasına yansıyan fikirlerin cilâsı” şeklinde çevirmek mümkündür.

Eserin çeşitli kütüphanelerde yazma nüshaları mevcuttur. Bunlar:

- 1- Kahire Üniversitesi Merkez Ktp., Tasavvuf, nr.: 15741.
- 2- Süleymaniye Ktp., Bağdatlı Vehbi nr.: 685
- 3- Süleymaniye Ktp., Reşit Efendi nr.: 369
- 4- Süleymaniye Ktp., Hacı Selim Ağa nr.: 586
- 5- İstanbul Üniv. Merkez Ktp., Arapça nr.: 2325
- 6- Şam el-Esedü’l-Vataniyye Ktp., nr.: 4849
- 7- Şam el-Esedü’l-Vataniyye Ktp., nr.: 8417

Yukarıdaki sıralamada yer alan son iki yazma nüsha esas alınmak suretiyle, Halid ez-Zer’i ve Abdünnasır Sırrî tarafından tahkikli olarak Şam’da basılmıştır. (1997, ikinci baskı, 232 s.)

Dilaver Gürer tercümeyle tahkikli nüshayı ve İstanbul Üniv. Merkez Kütüphanesi, Arapça Yazmalar, nr.: 2325’te kayıtlı olan 98 varaklık yazma nüshayı esas almıştır. Gürer, eserdeki ayetleri bold(kalın), hadisleri ise italik(yatık) harf karakterleriyle yazmıştır. Gürer, ayet ve hadislerin kaynaklarını dipnot bölümünde göstermiştir ve metin arasında geçen şahısların vefat tarihlerini hem Hicri hem miladi olarak belirtmiştir.

Cilâü’l-hâtır, Abdülkâdir Geylânî’nin vaazlarını bir araya getiren *el-Fethu’r-Rabbânî* gibi sohbetlerden oluşan müstakil bir derleme hatta onun devamı niteliğindedir. Bu vaaz ve sohbetler tasavvufla ilgilidir. Konular daha ziyade masıvayı terk ve gizli-açık her türlü şirkten uzaklaşma üzerinedir. Mevzular işlenirken âyet ve hadislere sıklıkla müracaat edilmiştir. Başka bir deyişle *Cilâü’l-hâtır*, Abdülkâdir Geylânî’nin yaklaşık iki buçuk aylık zaman zarfındaki vaazlarından oluşmaktadır. Vaazları derleyen şahsın kimliği belli değildir. İlk sohbetin tarihi 9 Receb 546/22 Ekim 1151, sonuncunun ise 24 Ramazan 546/4 Ocak 1152’dir.

Sohbetlerin içerikleri özetle şu şekildedir;

1. Sohbet: Haset, sadakat ve samimiyet üzerine yazılmıştır.
2. Sohbet: Mümin ve Münafık üzerine yazılmıştır.
3. Sohbet: Rıza ve Tevbe üzerine yazılmıştır.
4. Sohbet: Ariflerin Uykusu üzerine yazılmıştır.
5. Sohbet: Safa, Helal Lokma ve Sabır üzerine yazılmıştır.
6. Sohbet: Zühd ve Çile üzerine yazılmıştır.
7. Sohbet: Muhabbet ve Sadakat üzerine yazılmıştır.
8. Sohbet: Gerçek Fakirlik ve Kasr-ı Emel üzerine yazılmıştır.
9. Sohbet: Ölüme Hazırlık üzerine yazılmıştır.
10. Sohbet: Nefis Terbiyesi üzerine yazılmıştır.
11. Sohbet: İhlas ve Huşu üzerine yazılmıştır.
12. Sohbet: Mücadele ve nefse karşı savaşmak üzerine yazılmıştır.
13. Sohbet: Salih Amel ve Velayet üzerine yazılmıştır.
14. Sohbet: Sufiler üzerine yazılmıştır.
15. Sohbet: İbadet, Teslimiyet ve Nefs-i Emmare üzerine yazılmıştır.
16. Sohbet: Sufilere Zulmetmek üzerine yazılmıştır.
17. Sohbet: Fakirlere Yardım Etmek üzerine yazılmıştır.
18. Sohbet: Muhabbet ve Takva üzerine yazılmıştır.
19. Sohbet: İnanç(Hakk'ın yardımı) üzerine yazılmıştır.
20. Sohbet: Kadere Rıza ve Belaya Sabır üzerine yazılmıştır.
21. Sohbet: Zikir (Cenabı Hakkı Unutmamak) üzerine yazılmıştır.
22. Sohbet: Ölüme Düşünmek üzerine yazılmıştır.
23. Sohbet: Teveccüh(Hakk'a Yönelmek) üzerine yazılmıştır.
24. Sohbet: Kurbiyet (Cenab-ı Hakk'a Yakınlık) üzerine yazılmıştır.
25. Sohbet: Veliler üzerine yazılmıştır.
26. Sohbet: Sıhhatin ve Boş Zamanın Kıymetini Bilmek üzerine yazılmıştır.
27. Sohbet: Sadaka vermek üzerine yazılmıştır.
28. Sohbet: Zikir-i Daim ve Edep üzerine yazılmıştır.
29. Sohbet: Salih Amel üzerine yazılmıştır.
30. Sohbet: Kur'an Dinlemek üzerine yazılmıştır.
31. Sohbet: Dünyanın Geçiciliği ve Fakr üzerine yazılmıştır.

32. Sohbet: İnfak ve Mücadele üzerine yazılmıştır.
33. Sohbet: Ölüme Hazırlık üzerine yazılmıştır.
34. Sohbet: Muhabbet ve Marifet üzerine yazılmıştır.
35. Sohbet: Zühd üzerine yazılmıştır.
36. Sohbet: Ramazan ve Oruç üzerine yazılmıştır.
37. Sohbet: İhlas ve İnfak üzerine yazılmıştır.
38. Sohbet: Cennet Nimetleri üzerine yazılmıştır.
39. Sohbet: Belaya Sabretmek, Tevhid ve Vera üzerine yazılmıştır.
40. Sohbet: Zikir ve Muhasebe üzerine yazılmıştır.
41. Sohbet: Şükür üzerine yazılmıştır.
42. Sohbet: Kalp Katılığı ve Havf üzerine yazılmıştır.
43. Sohbet: Kıyamet Gününe Hazırlanmak üzerine yazılmıştır.
44. Sohbet: Güzel Ahlak üzerine yazılmıştır.
45. Sohbet: Belaların Hikmeti üzerine yazılmıştır.
46. Sohbet: Nefse ve Dünyaya Aldanmama üzerine yazılmıştır.
47. Sohbet: Sufiler ve Tevhid üzerine yazılmıştır.
48. Sohbet: Fenafillah ve Muhabbet üzerine yazılmıştır.
49. Sohbet: Sabır, Hüzün, Marifetullah ve Adab-ı Muaşeret üzerine yazılmıştır.
50. Sohbet: Kişinin Aczini Bilmesi ve Dünyayı Terketmek üzerine yazılmıştır.
51. Sohbet: Dünyaya ve Ahirete Karşı Zahid olmak üzerine yazılmıştır.
52. Sohbet: Sabır ve Kurbiyet üzerine yazılmıştır.

Tercümede akıcı ve sade bir Türkçenin tercih edildiği söylenebilir. Herkesin kendine has bir konuşma tarzı olduğu gibi vâiz ve hatip Abdülkâdir Geylânî'nin de kendine has bir üslubu vardır ve bu, tercümede okuyucuya hissettirmeye çalışılmıştır.